

Сэдэв II Үндсэн баримт бичиг:

Дэлхий нийтийн дуу хоолой, дэлхий нийтийн
үр дүн, өргөн хүрээг хамарсан үр нөлөө

2022 оны аравдугаар сар

XXIV ИНКОСАИ
БРАЗИЛ
2022

АДБ-ууд эрчимтэй хөгжиж буй орчин нөхцөлд ажиллаж байна. Манай нийгэмлэг ч үүнийг даган хөгжиж байгаа бөгөөд бидэнд бусдад түгээх хүчтэй мэдээллүүд байна. ИНТОСАИ болон түүний бүс нутгийн байгууллагууд хариуцлагын дуу хоолойгоо нэгтгэж, илүү хүчирхэг байгууллага болохын төлөө түншлэлийг сайжруулж чадна.

АДБ-ууд нь....

Аудитын дээд байгууллага нь тухайн улс орны төрийн аудитын хамгийн дээд чиг үүргийг хараат бусаар, бодитойгоор хэрэгжүүлдэг. АДБ-ын аудит болон эрх зүйн хариуцлага нь тэдний тусгайлсан бүрэн эрх, үйл ажиллагаа явуулж буй хууль эрх зүйн орчиндоо тулгуурлан харилцан адилгүй байдаг.

АДБ-ын үндсэн үүрэг бол төсвийн хөрөнгийг зохих дүрэм, журмын дагуу хэмнэлттэйгээр, үр ашигтай, үр өгөөжтэй зарцуулж, зөв тооцож, тайлагнаж байгаа эсэхийг шалгах явдал юм.

Дотоод хяналт нь зохих ёсоор ажиллаж байгаа эсэхийг баталгаажуулах, алдаа дутагдлыг тодорхойлох, төрийн байгууллагуудыг сайжруулах арга замыг санал болгоход АДБ чухал үүрэг гүйцэтгэдэг. АДБ-ууд мөнгө хөрөнгийг зөв тооцоолж, үр дүнтэй зарцуулснаар ядуурлыг бууруулах зэрэг үндэсний хөгжлийн олон зорилтод хувь нэмрээ оруулж чадна.

ИНТОСАИ-н 1977 оны Лимагийн тунхаглалд АДБ-ын ажил манай нийгэмд ашиг тустай гэж заасан байдаг. Төсвийн хөрөнгийг хамгаалах, зохистой ашиглахын тулд тэдгээрийг удирдаж буй хүмүүст итгэх итгэлийг шаарддаг тул аудит нь төрийн санхүүгийн удирдлагад гол үүрэг гүйцэтгэдэг. Аудит нь ил тод байдлын чухал элемент болохын зэрэгцээ хариуцлага хүлээлгэхэд хувь нэмэр оруулснаар итгэлцлийг бий болгоход тусалдаг.

Гэсэн хэдий ч нийгэмд тулгарч буй сорилтууд улам бүр төвөгтэй болохын хэрээр АДБ-ууд " бодлого нь өнөөгийн нийгэмд хэрхэн нөлөөлж байгааг илүү сайн ойлгох, ирээдүйд илүү сайн амьдралыг бий болгохын тулд бодлогыг хэрхэн тайлбарлах талаар урьдчилан харах зорилгоор засгийн газрын үйл ажиллагаа хэрхэн явагдаж байгаа талаар илүү хэвтээ, системчилсэн дүр төрхийг бий болгохын тулд хараат бус аудитаар олж авсан туршлагадаа тулгуурлан ажиллаж байна." (Эдийн засгийн хамтын ажиллагааны хөгжлийн байгууллагын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга, Анхель Гурриа, 2015).

..... эрчимтэй хөгжиж буй орчин нөхцөлд үйл ажиллагаа явуулж байна.

Одоогийн байдлаар АДБ-ын хувьд ялангуяа бүс нутгийн болон олон улсын түвшинд орчин үеийн төрийн салбарын аудит, хариуцлагын зохицуулалтын талаар мэдлэгийн хувьд зөрүүтэй байна. Гэхдээ амар амгалан, хөгжил цэцэглэлтийн үед ч бай, тогтворгүй байдал, хямралын үед ч бай энэ салбарт хариуцлагын дуу хоолой (төсвийн зарцуулалт, төрийн үйлчилгээний хүртээмжтэй холбоотой) өндөр байдаг.

Зураг 1-д дүрсэлсэн хүрээг АДБ-ын ач холбогдол, гүйцэтгэх үүргийн онцлогийг ойлгоход нэн чухал үүрэг хариуцлагын орчин нөхцөлийн асуудлыг харуулахын тулд эрдэмтэн судлаачид болон ажилтнууд хамтран боловсруулсан.

АДБ-ыг ерөнхийд нь тэдний бүрэн эрх, эрх мэдэл, чиг үүргийг тодорхойлсон үндсэн хууль тогтоомжийн үндсэн хэсэг болгон байгуулдаг. АДБ-д олгогдсон эрх мэдэл нь тэднийг айдас, давуу эрхгүйгээр нийтийн ашиг сонирхлын үүднээс хараат бусаар хийх боломжийг олгодог.

Зураг 1. АУДИТЫН ОРЧИН НӨХЦӨЛИЙН ЗУРАГЛАЛ

АДБ-ын аудитын ажил нь найдвартай байхын тулд мэргэжлийн, найдвартай, хамааралтай, цаг үеэ олсон байх ёстой. Энэ нь тайлан хэрэглэгчдэд шаардлагатай итгэлийг хангахын тулд үр дүнтэй чанарын удирдлагаар хянагдахыг шаарддаг.

Мэргэжлийн, найдвартай үр дүн нь АДБ-д олон нийтийн ашиг сонирхлын асуудлаар үр дүнтэй, эрх мэдэлтэй дуу хоолойг гаргах үндсийг бүрдүүлдэг. АДБ үр дүнтэй бол төрийн бүх түвшинд төрийн санхүүгийн удирдлагыг сайжруулахад хувь нэмрээ оруулж чадна. Энэ нь ТХЗ-ын 16.6-д заасан “Засгийн газрын бүх түвшинд хариуцлагатай, хүртээмжтэй, ил тод байгууллагуудыг хөгжүүлэх” зорилттой бүрэн нийцэж байна.

Манай нийгэмлэг мөн хөгжиж байна

Энэ сэдвийг бэлтгэхдээ бид АДБ-ууд болон тэдгээрийн хариуцлага, зохицуулалтын орон зайг илүү сайн ойлгохын тулд АДБ-ын зохион байгуулалт, чадавх, аудитын хамрах хүрээний талаар судалгаа хийсэн.

Нийт хариултын хувь 64% (196 гишүүний 125) байгаа нь энэ төрлийн судалгаанд хүчтэй үр дүн юм.

Энэхүү судалгаа нь АДБ-ууд хараат бус байдлаа хуулиар баталгаажуулсан (санал асуулгад оролцогчдын 83%), аудитаас гадна олон чиг үүргийг гүйцэтгэдэг, төрийн салбарын ихэнх салбарыг ажилдаа хамруулдаг болохыг харуулж байна. Тэдний бүрэн эрх нь хариуцлагын хүрээнд ажил гүйцэтгэх эрх мэдлийг олгодог бөгөөд хариуцагч АДБ-ын 75% нь үйл ажиллагаандаа хараат бус үнэлгээг тодорхой давтамжтайгаар хийлгэдэг.

Хариулт өгсөн АДБ-ын 90 орчим хувьд манлайллыг нэг хүн гүйцэтгэдэг. Тэд ерөнхийдөө өөрсдийн стратеги төлөвлөгөө, төсвийн удирдлагыг бий болгох бие даасан эрхтэй.

Судалгаанд хамрагдсан АДБ-ын гуравны хоёр орчмын ажилтнууд тухайн улсын төрийн албанд ажилладаг бусад ажилтнуудтай ижил нөхцөлтэйгөөр ажилладаг. Мэргэжлийн мэргэшсэн боловсон хүчнийг ажилд авах, ажиллуулахад хүндрэлтэй байж болох зарим нөхцөл байдалд АДБ-ын 77% нь ажилчдынхаа цалинг ижил төстэй байгууллагуудтай харьцуулсан (44% тийм, 33% хэсэгчлэн). Нийт тохиолдлын 70%-д нь АДБ нь ажилтнуудын чадамжийн үнэлгээг хийдэг. АДБ-ын ажилтнуудын мэргэшлийн талаарх бидний судалгаанаас үзэхэд дунджаар АДБ-ууд цалинтай холбоотой хязгаарлалтыг харьцангуй сайн шийдвэрлэж байна. Тэдний мэргэжлийн боловсон хүчний дийлэнх нь наад тал нь бакалаврын түвшний боловсролтой байдаг. Тэдний дийлэнх нь мэргэжлийн ур чадвартай бөгөөд дунджаар 10 хүн тутмын гурав нь магистраас дээш боловсролтой байна.

Мэдээллийн харилцаа холбоо, технологийн (МХХТ) өнцгөөс харахад дүр зураг янз бүр байв.

Судалгаанд хамрагдсан АДБ-ын 68% нь төв оффисын байрнаасаа аудитын ажилд шаардлагатай бүх мэдээллийг авах боломжтой байдаг бол хиймэл дагуулаар дамжуулан мэдээлэл авах боломжтой байдаг байгууллагуудын хувь 41% хүртэл буурч байна. Байгууллагуудын 46% нь шаардлагатай бүх мэдээлэлд алсаас ямар ч газраас хандах боломжтой болсон.

Ерөнхийдөө бидний судалгааны үр дүнгээс харахад АДБ-ууд мэдээлэл авах боломжтой төдийгүй түүнийг боловсруулах чадвартай байна.

АДБ мөрдөж буй аудитын стандартаа (тохиолдлын 78%) сонгох эсвэл үүнийг хууль тогтоомжоор тогтоож болно. Хэдийгээр тэдний аудит хийх бүрэн эрх нь аудитын цар хүрээ, хамрах хүрээний нөхцөлийн хувьд харилцан адилгүй байдаг ч АДБ-ууд төрийн салбарын ихэнх байгууллагуудад аудит хийх үүрэгтэй. Холбооны болон үндэсний түвшинд, түүнчлэн төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдэд энэ бүрэн эрх 100% байна.

Бараг бүх АДБ-ууд АДБОУС 100-д заасан аудитын төрлийг гүйцэтгэдэг (98% нь санхүүгийн аудит хийдэг бол 94% нь нийцлийн болон гүйцэтгэлийн аудит хийдэг) бөгөөд ихэнх тохиолдолд аудитын үр дүнг олон нийтэд нээлттэй нийтэлдэг.

АДБ-ууд аудитаа ИНТОСАИ-н стандартыг шууд ашиглах эсвэл ИНТОСАИ-н стандарттай нийцсэн үндэсний стандартаар дамжуулан хийдэг. Энэ нь ИНТОСАИ-н нийгэмлэгт тогтвортой байдлыг бий болгодог. Нийт АДБ-ын 33 орчим хувь нь аудитдаа чанарын баталгаажуулалтыг хийдэг.

Энэхүү судалгааны ажлын нарийвчилсан үр дүнг хавсралтад үзүүлснээр дэлхий даяарх АДБ-ын хөгжлийн үе шатыг (байгууллагыг мэргэжлийн болгох үүднээс) бүс нутгаар нь тодорхойлох боломжийг бидэнд олгож байна.

Бүс нутгийн түвшинд хууль тогтоомжоор олгосон бүрэн эрх эсвэл эрх мэдлээр харин олон улсын түвшинд үнэт зүйл, зарчим, мэргэжлийн дадал болон үр чадварыг цогцоор нь бий болгосноор сүүлийн хэдэн арван жилийн хугацаанд АДБ-ын үр дүнтэй хамтын нийгэмлэгийг бий болгоход шаардлагатай бат бөх суурь тавигдаж байгааг энэ тоо баримт нотолж байна.

Ерөнхийдөө ИНТОСАИ-н гишүүдийн хийсэн аудитын үр дүн болон бусад ажлын үр дүнг нэгтгэх, харьцуулах, нэгтгэх сайн суурь мэдээлэлтэй болсныг бидний илрүүлэлт харуулж байна. Энэ нь хамрах хүрээ, арга барил, хэрэглэх арга техникээ урьдчилан зохицуулж чадвал бүр илүү үнэ цэнтэй байх болно.

Эрхэм зорилгын үгийн үүлэн зураглал (Зураг 2) нь АДБ-ын эрхэм зорилгын мэдэгдэлд хэрэглэгддэг хамгийн түгээмэл үгсийг онцлон харуулав. Хэдийгээр “хяналт” гэдэг нь “нийтийн” гэдэг үг хамгийн түгээмэл бөгөөд “хариуцлага”, “ил тод байдал» болон «хөгжил» нь АДБ-ууд эдгээр асуудлыг хэрхэн чухал гэж үзэж байгааг харуулж байна.

Зураг 2 – Эрхэм зорилгын үгийн үүлэн зураглал

... бусдад түгээх хүчтэй мэдээллүүдтэй.

АДБ-ын эрх мэдэл, ур чадвар, үйл ажиллагааны чиглэлүүдийн нягт уялдаатай үндэс суурь байдгийг харгалзан үзэж, дэлхийн хэмжээнд АДБ-аас нийтэлсэн өргөн хүрээг хамарсан үр дүнгээс бүс нутгийн болон дэлхий нийтийн ашиг сонирхолд нийцсэн асуудлаар холбогдох мэдээллүүдийг тодорхойлох боломжтой.

Зохих харилцааны стратеги бүхий хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр дамжуулан эдгээр мэдээллүүдийг түгээх, холбогдох форумд хэлэлцүүлэг өрнүүлэх асар их боломж бий.

Цаашилбал, харилцан сонирхол татсан асуудлуудыг шийдвэрлэхийн тулд АДБ-ын хэрэгжүүлж буй арга хэмжээг бүс нутаг эсвэл дэлхийн түвшинд зохион байгуулах боломжтой нөхцөлд

АДБ-ын тус бүрийн үр дүн нь ихээхэн хувь нэмрээ оруулж байгааг сүүлийн үеийн туршлага харуулж байна.

Саяхан тохиолдсон цар тахлын эсрэг хариу арга хэмжээ бол АДБ-ууд ажиллах арга барилдаа хурдан дасан зохицож, яаралтай тусламжийн худалдан авалтын талаар шуурхай мэдээлэл өгч байгаагийн төгс жишээ юм.

Мөн олон улс оронд АДБ-ыг мэргэшүүлэх, аудитын практикийг сайжруулахад түлхэц болж буй шинээр гарч ирж буй иргэний нийгэм зэрэг өргөн хүрээтэй харилцагч талууд бий болно гэсэн хүлээлт байгаа бөгөөд энэ нь стратегийн ач холбогдол бүхий асуудлууд дээр баталгаажуулалт өгөхийн тулд үнэнийг хэлэх хэрэгцээ шаардлага байгааг онцолж байна.

ИНТОСАИ болон түүний бүс нутгийн байгууллагууд хариуцлагын энэхүү дуу хоолойг чангатгаж чадна....

ИНТОСАИ-ийн эрхэм зорилгын нэг хэсэг нь олон улсын хамтын нийгэмлэгт АДБ-ын хүлээн зөвшөөрөгдсөн дуу хоолой болж ажиллах явдал юм. Зураг 1-ээс харахад ИНТОСАИ нь АДБ-уудад дэлхий нийтийн дуу хоолойг хүргэж байна. Энэ нь тухайн улсын хууль эрх зүйн орчин, АДБ-ын зохион байгуулалт, чадавх, аудитын хамрах хүрээтэй харилцан үйлчилж болно.

ИНТОСАИ нь АДБ-ын мэргэжлийн сүлжээний хувьд олон улсын хамтын нийгэмлэгийн хүрээнд төрийн аудитын дэлхийн дуу хоолой юм. ИНТОСАИ-н гишүүд болон түншүүд төрийн аудитын ач холбогдол, үр нөлөөний талаарх мэдлэгийг дээшлүүлэх, АДБ-ын нийгэмд үзүүлэх үнэ цэнийг сурталчлах зорилгоор холбогдох талуудтай идэвхтэй хамтран ажиллах сонирхлыг хүлээн зөвшөөрдөг.

Үүнийг мөн ИНТОСАИ-н Их хурлын хэд хэдэн тунхаглалд давхар дурдсан байдаг, тухайлбал: Йоханнесбургийн тунхаглал (2010): гадаад ертөнцтэй харилцах тодорхой, зохицуулалттай арга хандлагыг бий болгохын ач тусыг хүлээн зөвшөөрдөг;

Бээжингийн тунхаглал (2013): ИНТОСАИ бол төрийн хөндлөнгийн аудитын олон улсын дуу хоолой мөн гэж заасан. Цаашид *“Дэлхий дахинд тулгарч буй сорилтуудыг даван туулахын тулд АДБ-ууд ИНТОСАИ болон түүний бүс нутгийн ажлын хэсгүүдийн ивээл дор нийтлэг үүрэг хариуцлага хүлээх, нийтлэг эрсдэлийг удирдах, нэгдсэн арга хэмжээ авах, хүлээн зөвшөөрөгдсөн, хүндлэгдсэн дуу хоолойг хүргэх хүч чадлаа үргэлжлүүлэн бэхжүүлэх болно”* гэж заасан байдаг.

Энэхүү тунхаглалд "АДБ-ууд болон ИНТОСАИ нь манай цаг үеийн өөрчлөлтөд дасан зохицож, НҮБ, Дэлхийн банк, ЭЗХАХБ, G20 зэрэг олон талт байгууллагуудтай хамтран ажиллаж, олон талт арга хэмжээнд оролцох, төрийн байгууллагуудад аудит, нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартыг сайжруулах, нийгмийн дэвшлийг үнэлэх үндэсний гол үзүүлэлтүүдийг тогтоох, засаглалыг дэлхийн хэмжээнд тасралтгүй сайжруулахад оролцох, олон улсын болон бүс нутгийн сэдэвчилсэн асуудлаар бие даасан, санал нэгтэй дуу хоолойгоо хүргэх нийгэмлэг" хэвээр үйл ажиллагаагаа явуулах болно гэж бас заасан.

Абу Дабигийн тунхаглал (2016): ИНТОСАИ нь «хараат бус төрийн аудитын талаар дэлхий нийтийн дуу хоолойг бий болгох зорилго тавьсан» гэдгийг гишүүдэд сануулж, дэлхийн өнөөгийн тулгамдсан асуудлууд «манай байгууллагыг илүү нэр хүндтэй, гадагшаа чиглэхэд уриалж байна».

ИНТОСАИ нь бараг 70 жилийн түүхэндээ улс төр, эдийн засаг, байгаль орчин, нийгэм, технологийн шинж чанартай олон гадаад хүчин зүйлийн гэрч болсон. Ийм үзэгдлийн сүүлийн үеийн жишээнд: Ковид-19 тахал; НҮБ-ын ТХЗ 16 "Энх тайван, шударга ёс ба хүчирхэг институт" -д тусгайлан чиглэсэн НҮБ-ын (НҮБ) Тогтвортой хөгжлийн зорилтуудыг (ТХЗ) гаргасан; мөн байнга өөрчлөгдөж буй орчинд мэргэжлийн дадал зуршилдаа үнэнч байх хэрэгцээ зэрэг багтана.

ИНТОСАИ нь АДБ-ын хараат бус байдал, төсвийн хөрөнгийн санхүүгийн үр дүнтэй удирдлага, зөв зохистой нягтлан бодох бүртгэл, зохих тайлагнал, ИНТОСАИ-н бүх бүс нутагт хүчирхэг, чадварлаг АДБ-ын хэрэгцээ, уур амьсгалын өөрчлөлт, ТХЗ-ын хэрэгжилт, тахал өвчин, дэлхийн эдийн засгийн эрсдэл, нийгмийн хамгааллын сүлжээ болон холбогдох хөтөлбөрүүд, санхүүгийн зах зээлийн шинэчлэл гэх мэт дэлхийн хэмжээнд тулгамдаж буй сорилтууд зэрэг гол асуудлуудын талаар тууштай, мэдээллээр дамжуулан дэлхий нийтийн үр нөлөөг өргөжүүлэх онцгой байр суурь эзэлдэг.

.... түншлэлийг сайжруулах ...

ИНТОСАИ болон түүний гишүүд улам бүр эрч хүчтэй, харилцан уялдаатай, төвөгтэй орчинд ажилладаг гэдгээ ойлгодог. Иймээс тэднээс засгийн газар, иргэдэд үнэ цэнэ, үр өгөөжийг хүргэхийн тулд мэргэжлийн, хараат бус, хүртээмжтэй, уян хатан байхыг шаарддаг. Бусад баримт бичгүүдээс гадна энэ санааг ИНТОСАИ 3-12 (АДБ-ын үнэ цэнэ ба ашиг тус) дээр тусгасан болно:

“Нийтийн ашиг сонирхолд нийцүүлэн ажиллах нь АДБ-д иргэд, парламент болон бусад харилцагч талуудтай хамааралтай байх нэмэлт үүрэг хариуцлага хүлээлгэдэг. АДБ нь иргэдийн сорилт, олон харилцагч талуудын хүлээлт, шинээр гарч ирж буй эрсдэлүүд болон аудит хийх орчин өөрчлөгдөж буй нөхцөлд зохих ёсоор хариу арга хэмжээ авснаар өөрсдийн хамаарлыг харуулж чадна.”

2023-2028 он хүртэлх стратеги төлөвлөгөөний төсөлд:

ИНТОСАИ зорилгодоо хүрэхийн тулд стратегийн түншлэлээ сайжруулдаг. ИНТОСАИ ажлын байгууллагууд болон Бүс нутгийн байгууллагуудаараа дамжуулан бусад олон улсын байгууллагуудтай хамтын ажиллагаагаа хөгжүүлж, энэ нь ИНТОСАИ болон түүний гишүүн АДБ-уудад харилцан ашигтай байх болно.

Олон талт байгууллагуудтай хийх яриа хэлэлцээ нь АДБ-ын ажилд нийтээр оролцох сонирхлыг нэмэгдүүлж, уг ажлын үр ашгийг хуваалцах харилцааны сувгийг бий болгох боломжийг бүрдүүлсэн.

Үндэсний, бүс нутаг, дэлхийн түвшинд амжилттай хэрэгжиж буй туршлагыг судалснаар хэлэлцүүлэг хийснээр ИНТОСАИ-н үүрэг, АДБ-ын нийгэмлэгт авчрах үр өгөөжийг нэмэгдүүлэх стратеги, арга хэмжээг тодорхойлж чадна. Ийм туршлага нь харилцагч талуудтай байгуулсан харилцаа, харилцааны стратеги, хамтын ажиллагааны төслүүдийг хамардаг.

Эцэст нь, олон улсын байгууллагуудтай хамтран ажилласнаар АДБ-ын гүйцэтгэсэн ажлыг илүү бат бөх, үр дүнтэй болгоход хувь нэмрээ оруулах мэдээлэл, арга техник, мэдлэг солилцох асар их нөөц бололцоо байгааг харуулж байна.

.... илүү хүчтэй байгууллагын төлөө.

Дэлхий нийтийн дуу хоолой нь АДБ-ын үнэт зүйлс, хараат бус байдал, үр дүнгийн талаар мэдээлэл өгөх стратегийн тухай юм. Энэхүү дуу хоолойг өргөжүүлэхийн тулд стратеги нь ИНТОСАИ болон АДБ-ууд, түүнчлэн олон улсын байгууллага, нийгэмтэй байгууллагын харилцааг бэхжүүлэх, харилцааны үр нөлөөг нэмэгдүүлэх зорилготой юм. Гол зорилго нь АДБ-ын хийж гүйцэтгэсэн ажлын нэгдсэн үр дүнг өндөр ач холбогдолтой сэдвүүдээр, боломжтой бол, уялдуулан мэдээлэх явдал юм.

Энэхүү санаачилгаар дамжуулан ИНТОСАИ нь АДБ-ын ажил, ач холбогдлын талаарх олон улсын мэдлэгийг нэмэгдүүлэх, тэдний оролцож буй олон талт хамтын ажиллагааны ил тод байдлыг нэмэгдүүлэх, улс орон бүрд АДБ-ын хууль ёсны байдлыг бэхжүүлэх, хариуцлага,

засаглалыг нэмэгдүүлэхийн тулд эрх мэдэл олгох зохистой мөчлөгийг бий болгохыг эрмэлздэг.

ИНТОСАИ-н дэлхийн дуу хоолой нь бүс нутгийн болон дэлхийн тулгамдсан асуудлуудыг шийдвэрлэхэд АДБ-ын гүйцэтгэх чухал үүргийг тусган улс орон бүрийн хүрээнд хийж буй ажилд үндэслэсэн хамтын дуу хоолойг бий болгох зорилготой юм.

Түүнчлэн ЭЗХАХБ-аас (2021) дурдсанчлан, “АДБ-ын үйлчилгээг үнэлж, түүний ажил, үр дүнг ашиглаж эхэлснээр энэ нь эргээд АДБ-ын хүчин чармайлтын чанар, мэргэжлийн ур чадварыг дээшлүүлэхэд түлхэц болж чадна”.

АДБ-ын манлайллыг бүс нутаг болон ИНТОСАИ-н институтийн байгууллагуудтай уялдуулж, хуваалцах ёстой бөгөөд ингэснээр олон нийт мэтгэлцээнд идэвхтэй оролцож, одоогийн болон ирээдүйн хойч үедээ илүү сайн ертөнцийг бий болгоход үр дүнтэй хувь нэмэр оруулах боломжтой болно.

ХАВСРАЛТУУД

Зорилт

Энэхүү баримт бичгийн зорилго нь АДБ-ын аудит ба хариуцлагын хууль эрх зүйн орчныг олон улсын хэмжээнд харьцуулах явдал юм. Хариуцлагын дуу хоолой (үүд)-н ижил төстэй болон ялгаатай талуудыг шийдвэрлэхийн тулд төрийн аудитын шинэ аудитын орон зайгаар өргөтгөсөн хууль эрх зүйн орчны онолчлолыг ашиглах замаар үүнд хүрдэг.

2021/22 оны хугацаанд дараах баримт бичгийн шалгалт; хэлэлцүүлэгтэй сургалтууд; хариуцлагын дуу хоолой (үүд)-тэй холбоотой сэдвүүдийг тодорхойлох зорилготой цахим судалгаа судалгааг хийсэн. Эрдэмтэн болон ажилтнууд ИНТОСАИ-н цахим хуудас; мэдэгдэл, зарчим; болон бүс нутгийн цахим хуудасны баримт бичгүүдэд шалгалт хийсэн. Аудитын хууль эрх зүйн орчинтой холбоотой «үндсэн» сэдвүүдээр танилцуулгуудыг хийж, хэд хэдэн байгууллагаас бүрдсэн бүлгүүдээр хэлэлцүүлэг зохион байгуулсан.

Энэ нь АДБ-ын аудит, хариуцлагын хууль эрх зүйн орчны талаарх бодлого, практик, эрдэм шинжилгээний салбарт дэлхийд тэргүүлэгч мэргэжилтнүүдийг хамруулах боломжийг хангасан. Мөн өөр өөр өнцгөөс эрх бүхий дуу хоолойг хүргэж чадах олон улсын үндсэн байгууллагуудын төлөөллийг баталгаажуулсан. «Эцсийн» сэдвүүдийг харилцан зөвшилцөх хүртэл хэд хэдэн удаа хэлэлцүүлэг зохион байгуулсан. Дараа нь нарийвчилсан асуултуудыг тодорхойлж, төслийн зорилгод хүрэх боломжтой судалгааг хийсэн.

Арга зүй

АДБ-ын зохион байгуулалт, чадавх, аудитын цар хүрээ зэрэгт суурилсан судалгааг цахимаар хийж, араб, англи, франц, герман, португал, орос, испани гэсэн долоон хэл рүү орчуулсан. Судалгааг ИНТОСАИ-н бүх бүрэн эрхт гишүүдэд тараасан бөгөөд 2022 оны эхний 4 сарын хугацаанд нээлттэйгээр байршуулсан.

Эндээс харахад нийт судалгаанд оролцогсдын хувь 64% (1Хү96 гишүүний 125) судалгааг бөглөсөн нь энэ хэлбэрийн судалгааны хувьд харьцангуй өндөр бөгөөд 95%-ийн итгэлийн түвшинд статистикийн хувьд хүчинтэй бөгөөд нийт алдааны түвшин $\pm 5.3\%$ байна. Бүс нутгийн судалгааны хариуны хувь хэмжээ Хүснэгт 1-ээс харж болно.

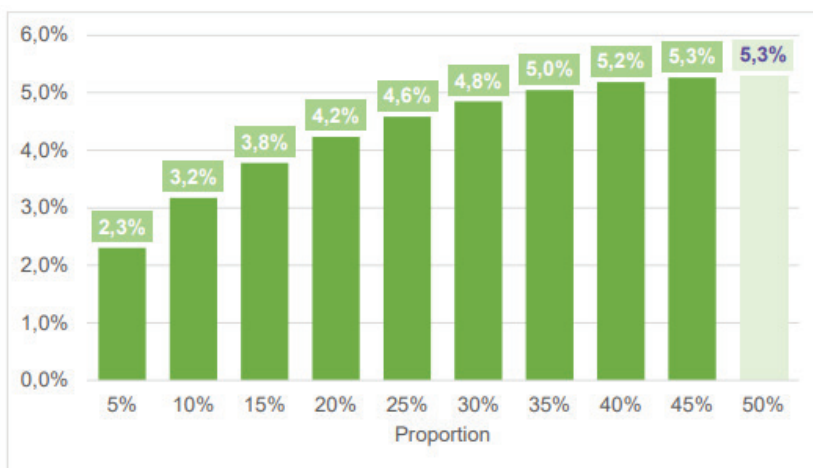
Хүснэгт 1. БҮС НУТГИЙН СУДАЛГААНЫ ХАРИУНЫ ХУВЬ ХЭМЖЭЭ

Бүс	Бүс нутаг дахь орны тоо	Судалгаанд оролцогчдын тоо	Судалгаанд оролцогчдын хувь хэмжээ
АФРОСАИ	47	22	47%
АРАБОСАИ	18	13	72%
АСОСАИ	26	20	77%
КАРОСАИ	13	4	31%
ЕВРОСАИ	50	40	80%
ОЛАСЕФС	22	18	82%
ПАСАИ	15	5	33%
ИНТОСАИ-н нийт бүс нутгийн гишүүд	191	122	64%
ИНТОСАИ-н бүс нутгийн бус гишүүн	5	3	60%
ИНТОСАИ-н бүх гишүүд	196	128	64%

Зураг 2 нь алдааны магадлалыг харуулж байна. Түүвэр судалгааны хувьд, мэдэгдэж буй эх олонлог (196 гишүүн) болон тодорхой тооны судалгаанд оролцогчид (125) байгаа бол бид олсон үр дүндээ алдааны түвшнийг хэмжиж болно. Харьцангуй цөөн эх олонлогтой тул алдааны тэгш байдлыг хангахын тулд хангалттай өндөр түвшний хариу арга хэмжээ авах шаардлагатай. Үр дүн нь 50/50 хуваах буюу 50%-ийн харьцаатай байх үед алдааны энэ түвшин дээд цэгтээ хүрдэг.

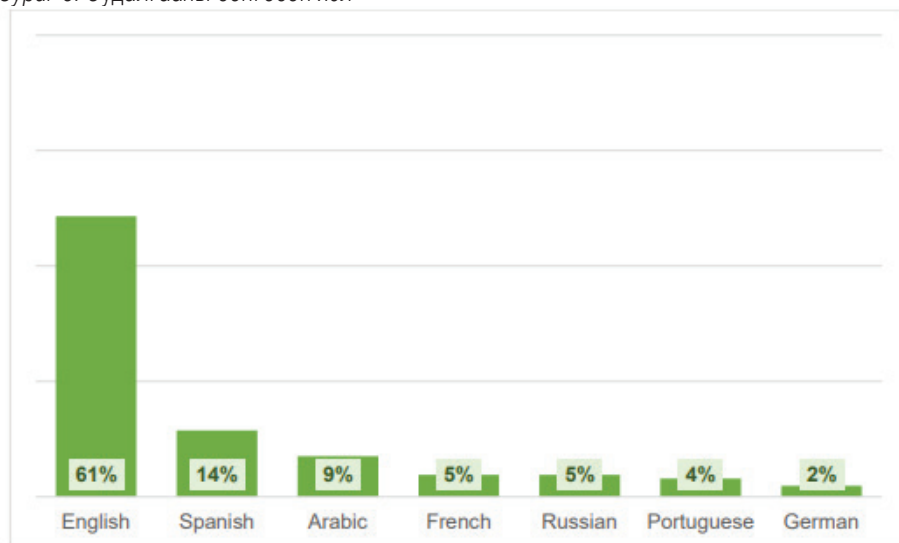
Судалгааны алдааны нөлөөллийг жишээ болгон харуулахын тулд “АДБ-ыг ерөнхий аудитор удирддаг уу, эсвэл зөвлөл, хамтарсан бүтэц байдаг уу?” гэсэн асуултыг ашиглан нийт хариулт 70% (ерөнхий аудитор) ба 30% (удирдах зөвлөл эсвэл хамтарсан бүтэц) үр дүнгийн хоорондох зөрүү 40% байгаа нь алдааны 5.3% -иас хамаагүй их байгааг харж болно. Иймээс ийм зөрүү 5.3%-ийн алдаанаас давсан тохиолдолд л үр дүн нь утга учиртай гэдэгт итгэлтэй байж болно.

Зураг 2. СУДАЛГААНЫ АЛДААНЫ ХУВЬ ХЭМЖЭЭ

Зураг 3-т судалгааг бөглөхөд ашигласан ИНТОСАИ-н албан ёсоор хүлээн зөвшөөрөгдсөн хэлүүдийг харуулав. Англи хэл нь АФРОСАИ, АСОСАИ, КАРОСАИ, ЕВРОСАИ, ПАСАИ-д хамгийн их хэрэглэгддэг хэл байв. Араб хэл нь АРАБОСАИ-д, Испани хэл нь ОЛАСЕФС-д хамгийн түгээмэл байсан.

Зураг 3. Судалгааны сонгосон хэл

Энэ нийтлэлийн туршид хүснэгт болон зурагт үзүүлсэн хувь хэмжээг бүхэл тоо болгон тэгшилсэн болохыг анхаарна уу. Иймээс нийлбэр нь үргэлж 100% хүртэл нэмэгдэхгүй байж болно.

